



Український літопис

№ 1

1947



До любих Земляків моїх, на чужині сущих, РІЗДВЯНЕ ПРИВІТАННЯ

“Діва днесь Найвищого рождає”.

Рік-річно наша Мати — Свята Церква нагадує нам про ласку Божу, про Його безмежну любов та милосердя до нас.

“Ой видить Бог, видить Творець,
Що мир погибає”.

Щоб врятувати цей грішний мир, послав Він Єдинородного Сина Свого, послав обіцаного Спасителя до роду людського, що сидів у тіні та темряві смертельній.

І прийшов Він і явився, не в царській палаті, а в убогому вертепі, у печері, куди пастухи заганяли худобу свою.

Не знайшлось для Нього, Всемогучого, кращого місця на землі.

Від Діви Він народився Вертеп та ясла прийняли Його. Звізда ясна освітила убогу оселю Його. Ангели звіщають радість. Пастухи про чудо проповідують. Волхи зі сходу дари приносять.

А Ирод лютий в лукавості серця шукає, щоб убити Христа-Младенця.

І кидає свій край Свята Родина, і мандрує до Єгипту, і тиняється на чужині без притулку, без пристановища, аж поки Ангел Божий не дав звістки, що сконав Ирод, згинув той, що хотів знищити Спасіння, Радість та Щастя людства, та що можна вертатись до Краю Рідного, до милого Назарету.

Народе мій замучений, розбитий!

І Ти тиняєшся на чужині, вигнаний із землі рідної.

Народе мій, Богоносцю, що за весь час свого історичного існування боровся за віру та правду Христову, а зараз не маєш, де помолитись Богу, що в радісне свято Різдва Христового, дивлячись, як в небі ясна зоря сяє, слізами гіркими обливаєшся і тяжко зітхаєш, згадуючи, як колись в оселях рідних справляв Ти Святий Вечір і славив Рожденного Христа величними піснями.

Вітаю ж Тебе, Народе мій, святочним, радісним привітом!

Не піде марно Твоє страждання, а радість стане! Бе гонив так лютий Ирод і Христа. Рожденного і вигубив дітей малих.

Коли в Юдейськім Вифлемі родилося Божествене Дитятко, то увесь всесвіт взяв уділ в цьому, увесь всесвіт свій дар приніс:

Небо дало зорю,

Земля дала Вертеп,

Вода дала Йордан,

Людство дало Діву,

Волхви принесли золото, ладан і смирун.

Що ж принесеш Ти, мій Народе? Де золото твоє, де твої скарби?

Ограбований Ти, окрадений, вигнаний з рідних осель, з Рідного Краю.

Який же дар Ти принесеш Рожденному Дитяткові?

Не плач же!

Не сумуй!

Ти маєш ще скарби, найбільші, найцінніші, яких ніхто, ніколи не одбере у тебе.

Неси ж Ти їх у дар Рожденому Христу.

Неси Йому свої слези, свої муки, свої страждання.

Неси Йому своє чисте — чule серце,

Неси Йому свої чуття святі,

Неси Йому щиру любов та вдячність.

І над Тобою; мій Народе, засяє звізда ясна. І осяє Твоє життя нужденне.

Просвітить Твій шлях тернистий і направить до правди Христової.

Виведе Тебе із чужого Єгипту і приведе до рідного Назарету.

А там... у своїх рідних святинах, єдиним серцем і єдиними устами заспіваєш пісню Ангельську:

Слава на небі Богові,

А на землі спокій,

Між людьми благовоління!

Авгсбург
на чужині

СМИРЕННИЙ ІГОРЬ
Архиєпископ

Різдво Христове
1946 — 47 р.

В День Імени
Уого Світlosti
Вельможного Чана
Гетьманича
Данила Павловича
на ісердечніші побажання
Дорогому Іменниківі
С імені читачів
„Українського літопису”
та своєму власному

складає Редакція

30 грудня.



Т.Осьмачка.

На правах рукопису.

До Іринця Українського Данила Скоропадського.

Прінце Український-давнини стебельце!
 Я вірю, тільки Вас Госпідь обрав
 Надією для України їй серцем,
 Де міра пробувава наших прав...

I Бог Великий бачить все і знає,
 Нехай же їй очі Вамі, хоч дощем
 Засвітяться осіннім над тим краєм,
 Де кривда проповада страшніше ще

Ніж та, що сталася від диких Азій
 У чорний історичний княжий час
 Із автором про "Ігореві стязі",
 Який не має навіть назви в нас.

I від надхненінного смутного слова
 Зітханням затамовуєм красу:
 Шо все німус їй дошка мармурова
 Над тим, чому вже не поможе сум.

II.

I знає Бог і Ви біду зловісну!
 Узнайте, що руїнницька рука
 Тепер украла в Батьківщини пісню,
 Яка звіків не часто виника...

В поета знов, немов рибину з ставу,
 Вони укraли ім"я і снагу.
 А в Батьківщини-артистичну славу,
 Народам від предвіку дорогу...

Без котрої, неначе в домовинах
 вони лежать, а з ними і жалі...
 або немов самотня людина
 живе без молодості на землі!

В нашадків "русиців" нові злодії
 укraли молодість і блиск вінци,
 а душу і надіїння їй вільні мрії -
 у беззахистного кругом співця...

Вони укraли в його творчий спокій
 за долю тих пісень, що його є,
 і тих, що він держить в душі глибокій
 і світові надіїнням не дає:

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТОПИС

Стор. 4

Бо в душу горе за прокляття важче
вони вселили, мов прокляту рівь
про те, що наше отворене найкраще
доконче пропаде від зради скрізь.

III.

І знайте, Прінце, бо Господь це знає,
Собі я неморочу голови...
що ненажерлива злодійська зброя
в громаді має гонор гуртовий:

і швидше тут впадуть на землю хмари
і авторасусільний вб'є бойкот,
ніж справедливої діждеться карі
розвявлений на все злодійський рот

Нехай же пролуна співцева драма
святої скарги на весь Божий світ -
і, мов прокляття старовинне в храмах,
нехай сподіваний зав"яже плід:

Нехай і крик сови і співи півня
й церковних служб гармонія св"ята
і стогони в стаханівських катівнях
і на гориці няякня кота...

І зимова осіння непогода
І свисти поїздів згадають Чм,
що вкрали у поета і в народа
найкращий голос підступом своїм!

А обрії природи та ідеї
нехай підкреслять їм підлоту хій,
якими вкрали в нації своєї
наймальовничішу картину мрій.

А кождий зір чужий з міськія стихії
нехай в гарячку вкине на момент:
щоб думали, що той же, що злодіїв
шукав, дивиться на іх агент!..

А вже, коли вони у рідних домах
тихенько схиляться до ласок іх,
а в тих мовчанням проговорить втома
замість бажання обопільних втіх. -

то щоб у жилах кров їм стала рогом
від думки, що вже й рідні Чм хати
вину супроти Духа Пресвятого
осуджують, мов свідки та кати!

І щоб кістки іх прийняли яруги,
де не росте трава ні бідний мох,
аби я міг сказати повний туги:
нехай, мій Прінце, буде з Вами Бог!...



Стор..



З Днем Різдва Христового
і наступаючим
Новим Роком
усіх Впн.п. Читачів
„Українського Літопису”,
в тому Побратимів Гетьманців-
Державників особливо, й
чесних противників зокрема
Вітає, щастя, здоровля,
радости й сил бажає

Редакція.



За УКРАЇНУ

ЯКЕ ЗНАЧІННЯ МАС ПОЇЗДКА ГЕТЬМАНСЬКОГО СИНА ДANIILA
ПО УКРАЇНСЬКИХ КОЛЬОНІЯХ ЗА ОКЕАНОМ?

Заповітних країв ще ніколи не відвідував ніякий член Гетьманської Родини Скоропадських. Перший раз зробив це Син Гетьмана Павла, Данило Скоропадський. На припоручення Свого Гатька відвідав Він українські громади й кольонії в Злучених Державах Північної Америки й Канади. Офіційний обізд Гетьмана Данила тривав від 11.вересня 1937 р. коли Він висів з корабля в Нью-Йорку, аж до дня 10.січня 1938 р. То значить 4 місяці.

В часі поїздання Гетьманського Сина і в звязку з його поїздкою бачили Українці такі прояви, що їх передтим в українських житті ніколи не було. Які ж це були ті незвичайні прояві?

1/ Гетьманського Сина Данила вітали торжественно й спільно Українці різних віроісповідань, різних поглядів і різних політичних партій та організацій. Вони спільно уряджували прийняття, пири, концерти й академії в честь свого Гостя.

2/ На ті спільні торжественні прийняття, уряджувані Українцями, приходили вітати Гетьманського Сина дуже визначні чужинці, мажори великих міст в Америці і Канаді, представники вітська та чужих могутніх організацій. Такої почесті не зазнали Українці на чужині від найвизначніших чужих людей ще ніколи перед тим, аж у звязку з приїздом Гетьманського Сина.

3/ Оба ті прояви не були припадкові і віймкові, бо так було в багатьох містах й околицях, куди тільки переїздив Гетьманський Син. Так було на просторах двох великих держав, а саме в Злучених Державах Північної Америки і в Канаді.

4/ Тріумфальна подорож Гетьманського Сина Данила по Америці й Канаді, пошанованого своїми й чужими, вислівляла в Старому Краю прояви широї радості, що видно було зі статей у старокраєвих газетах, що гістили описи подорожі Гетьманського Сина та різні фотографії з того приводу. Були це, на більш однокі радісні хвили українського чаюду в Старому Краю в його дуже тяжкім положенні.

Ці чотири прояви всі Українці й Українки самі на свої очі бачили або могли бачити, самі переживали або могли переживати.

А тепер скажемо кілька слів про те, чого на першій погляд не відчуло було з тієї поїздки Гетьманського Сина по Америці



В. П. Гетьманич між членами 6-го Коша 1-го Округу С. Г. Д.
в Судбурах, Онт. (Канада).



В. П. Гетьманич між членами С. Г. Д. в Дервент, Альберта
(Канада).

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТОПЛІС

Стор 7

ї Канаді, але що буде все більше видно в будучині й в чому полягає властиве значення тої поїздки.

I. Український народ мав свою колись власну Державу й була та Держава найбільша в Європі. Було це тоді, коли українським народом правив один Княжий Рід, то знати, коли наш народ призупав монархічний спосіб правління. Стратив український народ ту свою Державу з власної вини. Остання Українська Держава скінчилася, коли намі бояри, за наповою чужинців, отруїли останнього галицько-волинського князя Юрія II, дия 6 квітня 1340 року, ще 10-літ трапився кончини тої останньої Княжої Держави - і ми, як народ, надовго перестали бути державним народом.

II. Новий відбліс Української Державності гасіяв над паптим народом тоді, коли він признав над собою провід Гетьмана Богдана. Не повстала тоді вже така велика Українська Держава, як за княжих часів, бо за для кириці своїх і чумих гетьманський рід Богдана не вспів вкорінитися при владі в Україні. Серед загальної руїни почали виринати різні вибори гетьманів, аж поки ті вибори не довели до цілковитого ослаблення другої Української Держави. Загорнула іi Москва, що була сильніша від України тому, бо в ній влада не була виборна, а переходила з батька на сина.

III. Третій раз відновив нравливу Українську Державу Івано Гетьманович Ганнила, в Бозі спочилій Гетьман Павло, дия 29 квітня 1918 року. Цей Гетьман України в скорім часі загросподарив іi, почав організовувати українське військо, оснував Українську Академію Наук і два українські університети - в Кіеві й Камянці, одинокі університети, що іх український народ мав коли-небудь за ввесь час своєї історії. Чуха злоба і провокація, своя глупота і бунтарія розвалили ту третю поважну Українську Державність за Гетьмана Павла і пхнули українську націю у страшну пропаст упадку, занесили, розбиття, зубожіння і знищання.

IV. Радісний промінь з'єднання Українців, консолідації іх заліснів над українським народом аж в часі поїздки Гетьманського Сина Ганила, що іi Віл відбув, як правний Наслідник Гетьмана України, на припоручення Свого Батька, Гетьмана Павла. Разом з пошаною, що іi наш народ виявив своєму природному голові Гетьманові всієї України в особі Сина Його і правного Престолонаслідника, вступило в той народ почуття єдності і зустріла той народ пошана від чужих.

V. Це показує ясно, що український народ належить до тих народів, які можуть мати внутрішню злуку, силу і самопомашу тільки тоді, коли признають одну невибрану, а постійну Голову. Це те найміцніше і найтугіше, що дає нам, як народові, традиція наша, то значить досягніти багатьох поколінь і всієї історії України.

VI. Внутрішній думевни звязок і зовнішнє призначення постійної української Династії, себто правлячого роду України, має значення привернення українській нації звязку з державними нравами. Віднова того звязку значить, що будемо жити, як нації

VII. Віднова державного звязку з найліпшою традицією наших батьків дає нам знову державний розум як нації, привертає нам знову давнє достоїнство наше, дає нам внутрішню консолідацію, дає нам чистоту думки і публичну мораль, дає нам можливість відбудови внутрішньої і зовнішньої справедливості для всієї української нації і кожного члена іi.

Признання одної правоправної Гетьманської Династії має загально-національне значення для всіх клас, всіх станів, всіх віроісповідань і всіх напрямків між Українцями. Гетьман всієї України не перешкоджує ніяким організаціям українських людей, від найправіших до найлівіших, що признають конечність незалежної самостійної Української Держави з природньою й постійною Головою в ціли скріплення тої Держави й здобуття для неї незалежної її чести, культури й гаразду.

Хто призадумався над безвиглядним хаосом між Українцями поки вони не признають одної постійної Голови й хто бачить радість та самопошану їх з хвилею признання постійної Голови, той вступає назавсіди до української гетьманської організації стає її добрим членом і членство своє передає дітям своїм як найцінніший публичний спадок для добра, для чиїї величини України.



"...Чи можлива сдільність і внутрішня дисципліна всякої провідної верстви /навіть найбільше "демократичної", навіть такої, що себе за пайправдивіцьких представників "народу" вважає/, коли в цій верстві не віховано ПРИКАДОВІДПРОВІДНОІ ОРГАНІЗАЦІІ поняття честі; як з державу усі поділоких членів цієї верстви від нечесних, тобто для інших шкідливих, вчинків навіть тоді, коли їх вчинки були для одиниці дуже користні?.

Чи можуть організувати інших і виграти для себе од інших поваги і послуху ці, що самі ніколи нікого не поважали і не слухали, що не бачили навіть таких людей, які когось поважають та слухають, і що цим придбаним послухом не навчились ЗДЕРЖУВАТИ свого власного імперіалізму і своєї віри в абсолютну правдивість та непомилність своїх особистих хотінь і своїх особистих вчинків?

Чи можуть виграти од інших ВІРНОСТЬ для себе і для своїх ідей ці, що самі весь час зраджують: що не вміють обмежити свого кожнотакого бахання влади і поширення себе /прикритого кожнотакою новими "віхами" якогось нового містичизму/ вірностю вже раз встановленій владі і вірностю вже раз прийнятим догмам та ідеям?

В.Липинський. "Листи до Братів-Хліборобів"



В.Є.-и.

стор. 9

Крути — Тернопілі

Крути називають українськими Тернопілями. Надібно бо, як Тернопілі були брамою до Пельопонезу, так Крути були брамою, крізь яку йшла в Україну воєнна небезпека з Московії. Через цю браму в свій час пробився на Київ князь суздальський, Андрій Боголюбський, добивався до неї московський полководець, князь Романовський, якого до неї не допустив під Колотопом Гетьман І. Виговський, в р. 1918 ішов через цю браму на Київ большевицький "главковерх" Мурав'йов.

Крути як Тернопілі, боронили проти многократ-переважного ворога, 300 одважних, готових життя своє віддати за Батьківщину та її честь і волю.

Полягли ці одважні під Крутами, як колись інші одважні — під Тернопілями, і слава героїв крутийських в потомних поколіннях українських житиме вічно, як донині живе давніша слава героїв тернопільських, що стали вічним прикладом для всіх країв і народів.

Такі рефлексії-позитиви викликає загадка про українські Тернопілі-Крути.

Та ці ж самі рефлексії-позитиви викликають інші рефлексії-негативи, про які так само не вільно забувати, як про перші вказано цим "ятати".

Ці "негативи" виразно повстають знову ж таки з побрівянь. Триста тернопільців — спартанців — це були досвідчені, на майданах учебних старанно вишколені, в щоденній муштрі заправлені, в походах та боях досвідчені й випробувані вояки.

— Триста крутийців-українців — це була зелена цивільна молодь, що не знала перед тим жадного вояцького вишколу, не вміла обходитися зі зброяю і ніколи перед тим не бачила ворога.

На чолі тернопільців стояв відповідальний за оборону батьківщини царь, Леонід, досвідчений вояк і полководець, а на чолі крутийців стояв одсталий од тогочасного воєнного мистецтва одставний полковник, Сварика, що з вояцького мав на собі лише мундур та молоде серце в старечих грудях. Пішов старий полковник-доброволець, бо не знайшloся ... молодого сотника.

Стародавня Спарта була класичною країною військовості, в якій найбільшою чеснотою вояка була його повсякчасна готовість віддати за батьківщину власне життя, Україна ж в добу Укр. Центр. Ради була країною, в якій владно панували модні в тому часі гасла "перекувати мечі на рала".

В часи тернопільського бойового чину знайшовся по спартанській стороні зрадник, Ефіяльт, що незнаною ворогам гірською стежкою провів іерсів на тилы спартанського війська, і воно впало жертвою чесноти зради.

І, хоч не бло серед крутийців "ефіяльта", що зрадив безпосередньо, то ролю зрадників одіграли ті з тогочасних політиків українських, які вмовляли українському народові відразу да рідної військовості в часі відповідальному не підготовили тієї збройної сили, яка повинна була боронити волю і честь Батьківщини. Коли невмируча слава ~~Спарти~~ належить тим, що впали, але не зрадили, належить молодим крутийським героям, то кров і гальба поразки і неслави спадає на голови тих, хто заздалегідь не подбав про створення української збройної сили, більш того, всіма силами твореню того війська противився!

Ів. Марченко.

УКРАЇНА, ЯК ЧИННИК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Родючий ґрунт й великий природні багацтва території сучасної України з давніх давен сприяли розвиткові тут хліборобства й культурних форм господарства. Вони притягали до себе осілу, хазяйновиту людність, що прагнула до організації стаїх форм життя під захистом власної держави. З другого боку особливості географічного положення цієї території, розміщеної на шляхах з півночі на південь Європи й з західної Європи до середньої Азії, сприяли розвитку торговельних, культурних і політичних взаємовідносин з іншими землями.

Тому то, коли в 9 – 10 століттях на українських землях організовалося київське князівство, то воно, за порівняючи зустріч короткий час, розвинулось у міцну культуру державу, що відігравала значну роль в політичному житті Європи, помирюючи сферу свого державного впливу на всю Східної Європу й виступаючи активно також на Балканському півострові й у центральній Європі.

Пізніше, ослаблена внутрішніми незгодами, київська держава впала в 13 столітті, не витримавши навали татарських орд зі сходу. В боротьбі з Угорщиною, Литвою й Польщею не вдалося в 14 віці й західно-українське Галицько-Волинське князівство. Втративши власну державність, загубивши до того й свою провідну верству й тим самим переставши бути організованою нацією, український народ довгий час після того не міг відіграти політичної ролі в міжнародних взаємовідносинах.

Але згодом український народ почав знову консолідувати свої сили. В церковних брацтвах, біля ріжників культурно-освітніх осередків гуртувались освічені члени української людності, закладаючи духовні підстави об'єднання й організації всього українського народу. В далеких Дніпровських степах почала гуртуватись і міцніти українська збройна сила – запорожське козацтво. Ця збройна сила, хоч вона й не мала державного оформлення, дуже скоро почала відігравати значну й що далі, то більшу роль в розвитку політичних подій на сході Європи. Козацькі морські походи до берегів Криму й Туреччини, геройчні повстання проти Польської держави, участь козаків у польських походах на Москву, мали значний вплив на розвиток історичних подій.

В основному запорожське козацтво виступало в оборону всього українського народу від економічного й національного пригнічення його з боку польської шляхти і від руїнницьких нападів татарської орди. Провадячи цю боротьбу з великим завзяттям і жертвеністю, козацтво розхитувало державно політичну міць Польщі й Криму. Нарешті, можуть сказати, очолюване козаччиною повстання українського народу в 1648 році під проводом Богдана Хмельницького привело до значного ослаблення Польщі й мало своїм наслідком створення української гетьманської держави. Ця держава цілком незалежною була дуже недовгий час, але відразу

вона стала активним чинником у міжнародному житті на Сході Європи. Гетьман Хмельницький складав угоди й провадив спільні акції з Кримом, Туреччиною, Семигородом, Польщею, Москвою, з далекою Швецією, всіма способами намагаючись забезпечити здоровий розвиток молодої української держави й шукаючи допомоги в боротьбі проти Польщі, а потім Москви, що намагалися знову пакласти свою руку на Україну.

Після Хмельницького Україна знову втратила свою сувереність, підпавши під московську зверхність, але ще більш сотні років оберігала вона свою політично-державну окремість. В той час перед усіма народами сходу Європи, що далі то виразніше, поставала небезпека нестримної й необмеженої московської агресії, першою жертвою якої була Україна, її яка намагалася охопити все ширші та ширші простори й поглинути нові й нові народи. Тим то життя Сходу Європи в ті часи характеризувалося головним чином боротьбою проти московської експансії, і в цій боротьбі Україна відігравала визначну авангардну роль. Польща, Туреччина, Швеція відчували ту небезпеку, що несла й для них московська агресія, й у ріжні часи допомагали Україні, виступаючи проти Москви разом з гетьманом Виговським, Дорошенком, Мазепою. Польща й Туреччина не в достатній мірі усвідомлювали, оскільки підсилення Московщини є загрозливим і для них самих, і їхня підтримка України не мала належної рішучості. З другого боку, тодішні провідники українського народу виступали не одностайно й не досить витримано – отже, в кривавих змаганнях Україна не змогла воїти проти Москви й була подолана. Гетьман Самойлович став уже на інший шлях, сподіваючись краще обстояти інтереси України, цілком підпорядковуючись політиці московського уряду, але й на цьому шляху він не зазнав успіху.

Пізніше, в рішучій боротьбі на життя чи смерть між Московщиною й Швецією, шведський король Карл XII вірно ~~зімнили~~ оцінив роль й значення України й повів свою кампанію проти Москви спіраючись, головним чином, на спілку з гетьманом України, Мазепою. Зрадливість воєнного щастя була фатальною для України, як була фатальною й для Швеції. Поразка шведсько-українських військ під Полтавою назавжди підірвала могутність Швеції, а для України знаменувала цілковитий крах її змагань за свою державно-політичну незалежність.

Після Полтави Україна деякий час ще зберігала зовнішні форми своєї державної окремішності, але її керівники вже не на важувались провадити якусь самостійну політичну акцію, підпорядковуючись цілком політиці Москви. До того ж, провідна верста українського народу не встояла проти розкладницьких заходів Москви, підлягла московському впливу, одійшла від свого народу й цілком перейшла на службу московським державним інтересам. Тому то, коли були остаточно знищені зовнішні форми української гетьманської державності, то український народ, як окремий державно-політичний чинник, надовго зійшов з міжнародної арени, ставши тільки неоформленою й неорганізованою етнографічною масою.

Поглинувши Україну, Россія просувалась далі на південь, провадячи важкі війни з Туреччиною, в яких, поруч з москалями, виступали й українські козаки, і Україна перебувала в сфері військових операцій, але вона вже не виступала, як окрема одиниця, її осібного голосу не було чути. Прямуючи далі на захід, Россія шматувала Польщу, захоплюючи й західні українські землі – і при цьому Україна лишалась цілком інертною.

Україна лишилась пасивною і під час першого великого змагання західної Європи з московським колосом - при поході Наполеона на Москву. Готуючись до цієї трудної кампанії, Наполеон мобілізував усі сили й утримував усі танки. Він зважив на визвольні прагнення польського народу й включив їх у систему мобілізації антимосковських сил. Не міг він не знати й історії боротьби України проти Москви. Але він бачив, що український народ у той час був цілком дезорганізований, позбавлений політичного проводу й тому не мав реальної цінності, не був здатний на проведення будь-якої самостійної акції. Історики кажуть, що в Москві Наполеон звернув увагу на п'ять ластівку українського національного відродження, на "Епейду" Котляревського. Як далекозорий політик, він відчув у цьому можливість зародження майбутнього руху, занотував це для себе, взявши "Епейду" з собою до Франції.

Завжди треба пам'ятати, що міжнародні політичні кола рахуються тільки з уже зформованими державами, або з тими громадськими визвольними рухами, що виразло ставлять перед собою державно-політичні цілі. В 19 столітті українське національне відродження набирало все ширшого й ширшого розмаху, але довгий час воно виявлялося тільки в формі культурно-освітнього руху, не підносячись до виставлення вимог державного оформлення українського народу. Тим то воно не притягало до себе уваги світової громадськості і не відогравало ролі в європейській міжнародній політиці. Боротьба проти російського імперіалізму, проти його експансії на захід і на південний захід привела до російсько-англофранцузької війни 1855-56 р.р., виявлялася в польських повстаннях 1830-31 і 1863 років, що захоплювали й українські землі - але ці події не входили вже в найменшого відгуку в українському громадсько-політичному житті і ні в якій мірі не були з ним пов'язані.

Але, коли в кінці 19-го й на початку 20-го століття український культурно-національний рух почав активізуватися, виразно набираючи характеру політично-визвольного руху, коли почала притискається і кріпнути ідея створення власної української державності, то це зразу ж паніло відгомін і зацікавленість /хаї/ на початку й не дуже значну/ в політичному міжнародному світі. Ті країни, що весь час відчували загрозу російської експансії, зразу ж зрозуміли, що створення незалежної української держави дуже ослабило б потужність Москви й сприяло б оздоровленню життя європейської сім'ї пародів. В цьому саме світлі треба розглядати те, що ще на початку 20 століття Австро-Угорщина поставила досить прихильно до розвитку українського національно-визвольного руху в Галичині.

Тим то, коли після краху російської царської імперії в 1917 році Україна стала /хоч спочатку й не дуже рішуче/ на шлях створення своєї незалежної держави, то європейські держави поставились до цього цілком поважно. Вони готові були вітати молоду Україну, як здоровий державний організм, що консолідувався на руїнах, як здавалось цілком спорохнявілої Росії. Вже восени 1917 року представники Франції й Англії провадили переговори з урядом Центральної Ради, вітаючи організацію української держави, та обіцяючи їй моральну й матеріальну підтримку. Цією більшовицької революції в кінці 1917 року, після повного розвалу російської фронтової армії, Німеччини й Австро-Угорщини укладли військовий союз з молодою українською державою, які військову допомогу для боротьби проти більшовицької

Москви, що виришила для нового завоювання України. В 1918 році, коли нова Українська Держава під проводом Гетьмана Павла досягла максимального ступеня своєї державної консолідації, вона, хоч і позбавлена власної збройної сили, в короткі місяці свого існування відогравала помітну роль в міжнародному житті, уміло провадячи під керівництвом Л. Дороненка активну зовнішню політику й ступінєво змінюючи своє становище.

В вирі бурхливих подій по закінченні першої світової війни українська гетьманська держава впала в кінці 1918 року. Після того уряд Української Народної Республіки не зміг організувати відпорну силу українського народу, Україна не встояла проти навали московських військ і була подолана. Але той факт, що Україна, хоч і не довгий час з успіхом провадила самостійне державне життя, мав величезне значення для української національної визвольної справи. Таких фактів історія не забувє. Проблема української державності виразно включилась у число реальних актуальних проблем світової політики і мала надалі завжди заявляти про себе при всіх міжнародних колізіях. Український народ виявив потужне стремлення до власної державності, показав, що він має досить інтелектуальних сил для сформування державного апарату, що він уже дозрів до створення своєї держави. Це мало величезне історичне значення й знаменувало важливий крок уперед у справі здійснення національно-державних праць українського народу.

В часи існування незалежної Української Держави вона мала дипломатичні відносини й підтримувала тісний контакт у першу чергу з центрально-європейськими державами. Але і західно-європейські держави не могли не зацікавитись і не приділити належної уваги виникненню в Європі нового державного організму з майже півстамільоновим населенням, з високим економічним потенціалом, що міг посісти поважне місце в сім'ї європейських держав. Варто згадати, як певдовзі після першої світової війни українська проблема дебатувалась у англійській політичній літературі. Англійські політики відзначали той факт, що саме Німеччина перша подала руку помочі українському народові в його боротьбі за своє самовизначення, й вбачали в цьому значний промах англійської дипломатії. Вони казали, що Німеччина надовго лишиться в пам'яті українського народу, як його визволителька, що українці й надалі матимуть до Німеччини дружнє ставлення, а це значить, що Англія втратила великий шанс, упустивши нагоду придбати в Європі нового цінного спільника. Треба сказати, що ці думки англійських політиків не втратили своєї цікавості й актуальності "у ті" ситуації, в якій український народ перебуває зараз.

Як показав дальший хід подій, міркування далекозоріх англійських політиків були цілком слуханими. Гійро, коли розгорнулась друга світова війна, й Україна стала одним з найважливіших театрів військових дій, то всі українці радісно вітали пінчеські війська, і баччи в них своїх визволителів, готові бути їм допомагати. Одною з найголовніших помилок Гітлера була та, що він не врахував і належно не оцінив цього настрою українського громадянства. Замість того, щоб піти на зустріч сподіванкам українського народу й активно допомогти творенню української держави, Гітлер, у своєму божевільному захопленні ідеями здобуття життєвих просторів для пінчеського народу, повів на Україні чисто кольоріальну політику і тим дуже скоро настроїв проти себе увесь український народ.

Замість того, щоб придбати цінного спільника, Гітлер створив собі на Україні нового ворога, що своїм прикованим спротивом і активними повстанськими діями в значній мірі спричинився остаточно поразці Німеччини.

Друга світова війна закінчилась. Німеччина капітулювала. Україна знову придушила важким чоботом більшовицької Москви. Але політичні обрії ще аж ніяк не прояснили — і зараз воїни затягнуті грозовими хмарами. Ніхто не ~~наважиться~~ в упевненості казати, що стоїть перед людством в найближчому майбутньому. В світовій пресі тепер про Україну говориться мало — кожному цілком зрозуміло, чому в сучасних обставинах незручно одверто обговорювати українську проблему. І нам незручно докладно аналізувати сучасний стан української проблеми в міжнародному аспекті. Але, коли ми чуємо заяви керівників діячів демократичних держав про те, що вони обстоюють права кожного народу самому визначати свою долю, то ми маємо підстави вірити, що прийому мислиться й про наш страдницький народ.

Загрози безмежної брутальної експансії Москви, прагнення її до всесвітнього панування виразніше, ніж коли б то не було, виступає зараз перед очима всього людства. Відповідні органи роблять з цього належні висновки. Отже, це ніяк не буде занадто сміливим, якщо ми скажемо, що проблеми української державності і зараз є одною з найактуальніших проблем європейської й павіть загально світової політики.



"Ми хочемо аристократії, але здорової, міцної, до творчості здатної, а не штучного консервування аристократії здегенерованої і безсилової. Ми думаемо, що таку нову аристократію витворить в своїх класових організаціях кожний український клас на підставі власної класової традиції і власної класової селекції. НАЇКРАЩІ МІЖ ХЛІБОРОБАМИ, НАЇКРАЩІ МІЖ ВІЙСЬКОВИМИ, НАЇКРАЩІ МІЖ РОБІТНИКАМИ, НАЇКРАЩІ МІЖ ІНТЕЛІГЕНТАМИ, НАЇКРАЩІ МІЖ ПРОМІСЛОВЦЯМИ і т.д.— ось нова українська аристократія!"

В.Липинський. "Листи до Братів-Хліборобів"



МГР. О. ОГНЕВИЧ.

СТОР 15

На Сході - ми!



а Сході - Ми! Такий наголовок дав один український письменник своїй повісті. І цей наголовок висловлює те, ще не зовсім ускідомлене почуття, що на сході Європи ми, - українці - мусимо бути і будемо формуючим елементом історії.

Ми тут в тому щасливому положенні, що можемо нашту тезу про українське провідництво на Сході доказувати словами людини неприналежної до української нації, а тієї самим можемо уникнути закиду, що вихвалюємо самих себе, чи як то говориться полоніні, що говоримо "pro deo sua".

Людина, про яку тут нова, - це молодий німецький історик, др. Ганс Фрюхтль, який згинув на східному фронті, в Білорусі восени 1941 р. Між німцями це був дійсно "сілий кружок", що на тлі німецької брутальної політики естермінації українців відбиває особливо яскраво. Був він ідеалістом, яких мало пізні. Співробітник німецького журналу "Вайссе Клеттер", видаваного грасом Ф. Гуттенбергом в Бад Нойштадт /Саале/, (був це імовірно німецький монархістичний журнал, і тому його скоро зліквидувала гітлерівська влада), др. Фрюхтль містив там цікаві розвідки про Україну, що були витягом з його заміреної більшої праці про Україну, яка мала увилятити в правдивому світлі що провідну роль України в історії Сходу Європи. Свої погляди на цю тему він виложив в одному листі, який у відписах кружив посеред українських кругів і який Гестапо відбирало та піщило.

Будемо говорити словами листа: "На мою думку українське питання є центральним питанням європейського Сходу взагалі. Без розв'язки українського питання неможливий є розвиток і впорядкована розв'язка східно-європейського питання. А розв'язка українсько-європейського питання є заразом дійсним загально-європейським постулатом. (Nach meinem Dafürhalten ist die ukrainische Frage die zentrale Frage Osteuropas überhaupt. Ohne ihre Lösung ist die Entfaltung und die ordnende Lösung der gesamten Osteuropäischen Problematik undenkbar. Die Lösung der ukrainisch-osteuropäischen Probleme ist aber zugleich ein wirkliches, gesamt-europäisches Postulat).

На думку др. Фрюхтля, Європа існує, як єдність духової сильності, зродженої з синтези германської і романської раси, спільнотої історичної ролі Західу, вихованого на античній, християнській і гуманістичній культурах. Захід вже сповнив свою історичну місію. Кожний західно-європейський народ раз

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТОПИС

Стор 16.

в історії здійснив уже провідництво над цим світом: греки, римляни, португальці, еспанці, голландці, англійці, французи, німці, шведи і т.д., всі вони мали вже свої імперії, свої часи зросту, піднесення й могутності, а нині вони змушені і виснажені. Захід уже не може відродитися, але може ще відмолодити в участі над будовою нової загальноп-европейської синтези, синтезу європейського Заходу з європейським Сходом, за словами яким світом, який ще повний життєвих сил і підносить своє право на провідництво. Але в цьому європейському Сході Росія не може на довшу мету грati інтенсивної експансії, бо вона в грунті річи не-європейська, але азіято-татарська потуга.

І др. Фрюхтель пише:

"Україна, а не московська чи петербурзька Росія, є духовою батьківщиною східньо-слов'янського світу. Часто наводиться факт історичного зв'язку України з Москвою не полягає на жадній суттєвій подібності; цей зв'язок був політичною коночністю для Москви і він був вдержуваний силами. Нема жадної кліво-московської спільноти, бо москалі це азійська раса, хоч і на західньо підмальовані царем Петром Великим. Москаль є душевно цілком інакше розташований як Українець, і спротив "проти русифікації" є заразом спротивом проти азіатизації. Найглибша ріжниця лежить в природі краю і душі народу. Не трудно доказати, що між московськими мистцями мало хто знайдеться, що не павби української крові в своїх жилах. Україна потребує трохи спокою і усталізованості, щоби видати таких поетів, як Тарас Шевченко, чи як Леся Українка. Хто хоч трохи знає москово-російську літературу, той знає що вона завдячує українцям в особах Гоголя і Короленка, той знає тих, що духові колиски Пушкіна, Аївазовського і Маковського стояла не під понурим небом північної Московії, але в старо-козацькім світі, під гарячим сонцем полудня, де фантазія і змисли вільно буять."

І даліше: Українці, це є одинокий народ між індоєвропейськими народами, що задержав свій первісний осідок поселення і перший на Сході створив культурну державу в Європі. Вони довгими століттями вели криваву боротьбу, щоб вдергати свій край і свій національний характер перед монгольською навалою. І вони не нині, по першій світовій війні, у "четирокутнику - смерті" в героїчній і жертвенній боротьбі помагали Європі врятуватися перед заливом азіятивського большевизму.

Так звана "російська культура" має незвично багато завдачувати українській культурі. Колиска східно-європейської культури лежала не над Волгою, не в Москві ажі в Петербурзі, але над Дніпром, у Київі".

Отже завданням України є: бути промотором синтезу європейського Заходу і Сходу.

Але, крім цього завдання, Україна може сказати ще другу місце, іменем синтетизуючу. А саме: відновити гармонію між людиною і природою. Несхідний технічний поступ і збереження органічно вирослого життя на дальшу мету себе взаємно виключають. Тільки там можна спробувати витворити синтезу тих двох елементів, -де, як в Україні, і, евентуально, ще на Балкані існує до нині народній-людovий елемент не зіпсований міським життям і цивілізацією. Пр. Фрюхтель думає, що Україна є просто предистинована до іншого синтетичного завдання. Українцеві є чужий дух понурого роздумування. Українець є релігійний до останніх глибин свого серця, але він ненавидить усе руйнуюче, розкладаюче, а любить вирівнання, синтезу, логічну гармонію.

Чи є кращий доказ на це, як порівнання Гоголя з Достоєвським? Українець Гоголь в своїй галерії типів в "Мертвих душах" зіставив все так синтетично, що читач не блудить і разом з автором доходить до вирівнаного світопогляду. Натомість москаль Достоєвський розбиває душі своїх героїв на атоми і не збирає їх в якісь більші цілості. Достоєвський є геніальним аналітиком, Гоголь геніальним синтетиком. Можна теж про образ українца Репіна "Запорожці пишуть лист до султана" сказати, що там синтетичний дар мистця виразно пробивається на верх. Взагалі можна б зробити цілу розправу на тему, як московський дух проявляється в розкладі, а український в творчій синтезі. Історія доводить також, як Україна н.п. через створення славної Академії Петра Могили в Київі і через твори козацького філософа Гр. Сковороди створила часливи синтезу вітальнosti і релігійності, змисловості і духовлення. Варто цей перерваний культурний процес відновити і дальше вести.

Др. Фрюхтль стверджує дальше: В думанні та в історичному образі європейської публичної опінії мусить бути наступити зворот, що до питань Східньої Європи. Мусять там, нарешті, зрозуміти ріжницю між москалями-росіянами і іншими народами колишньої російської імперії. Хто цього не розуміє, не має взагалі права мішатися до цих речей. Цей факт досі назагал мало відомий, і європейська історіографія обертається ще надалі в старих рамках. І др. Фрюхтль носився з наміром написати нову історію України, в якій провідна роль України була б належно висвітлена і увидатиена.

Про український рух мав др. Фрюхтль незвичайно цікаві думки: Україна мусить сама вибороти собі волю. В тому напрямі треба вперто і систематично працювати і не завдавати занадто в теоретичні міркування. Лумаю, що створення української військової організації вплинуло на концентруюче в цьому напрямі". Але поза тим, на його думку, - Українці мусуть стреміти до того, щоби взяти провід над всіми не-московськими народами Сходу, як білоруси, грузини, туркмени і т.д. Він пише: "циї причини уважаю напрямок, що є під проводом б.п. Коновалця за невистарчальний. Північна Росія мусить бути втягнена до загально-європейського руху, але цим разом під українським проводом. Тут ми приходимо менш більш до провідних думок Гетьмана П. Скоропадського, якого особа, мимо всіх помилок і умовлень часом посунені, відається мені дороговказом".

Др. Фрюхтль бажав дожити часу, коли Україна стане вільною але немов про роцтвом близької смерті звучать слова його листу: "Лумаю тут про тих німецьких приятелів України, яких кров пила українська земля". Незабаром східня земля, білоруська напилася і крові великого ідеаліста, др. Фрюхтля. Але, як заповіт звучать кінцеві слова його листа: "Не забуваймо, що Гердер, великий фільософ, сказав в 1769 році про Україну: "Україна буде другою Грецією. Гарне небо цього народу, його весела природа, його музикальності, його врохайна земля колись пробудиться. Її границя протягнеться ген аж до Чорного моря, а звідсіля почесть широкий світ..."

І я думаю, що до всіх цих слів д-ра Фрюхтля нема що багато додавати. Ми знаємо, що в добу княжої України ми вели провід на Сході. І, хоч як зараз наше положення трудне, то за хмарами ми бачимо сонце і бачимо, що провід Сходу знову переходить з рук московської Півночі до Українського Полудня. І тому без мегальоманії стверджуємо, як нашу мету і завдання, де якого виконання маємо підстави і віру в в свої сили, "на Сході-МИ!"



Про українське козацтво.

3 нагоди українського, національно-традиційного козацького свята - Покрови Божої Матері, що взяла під свій святий омофор українських козаків за іх Божій ділі, за захист і оборону віри православної, нам хочеться трохи спинитися на українському козацтві.

Поняття "українське козацтво" є дуже складне, якщо його брати в історичному аспекті, коли воно мало різний зміст і ставило собі різні цілі, завдання.

Масмо загальне поняття "Українське козацтво" розчленувати і відріznити козацтво часів зародження його, коли воно повстало, як степове, добичницьке, (ознаки) від козацтва, уже організованого в Запорозьку Січ, що мала державного організму: певну територію, владу й населення та що лишила по собі славуоборонця соціально покривдених та православної віри.

Знаємо українське козацтво, вірніше, покозачене селянство, що від 1648 р. валило Польщу, як метропольну державу.

Відтоді українське козацтво громадилося та діяло в двох різних територіальних осередках: одні на Січі Запорожській, другі на давно залежній та уже цивілізованій і освоєній території України. Відтоді знаємо козаків-січовиків і козаків городової України, що творили Гетьманську державу та становили (засади) в ній, осібний від інших, основний стан населення Гетьманщини, зобов'язаний військовою службою своїй державі.

Позаними знаємо ще козаків Слобожанської України. По скасуванні Гетьманщини й Січи Запорожської українське козацтво на Україні існує, як окрема верста цивільного населення, як "сословіє", т.е. стан, лише як юридична категорія населення в чужій російській державі.

Революція 1917 р. касує козацький стан, нарівні з іншими. Та проте козацька традиція і тоді не завмирає та спричиняється до появи нового українського козацтва, зокрема вільного козацтва.

Оскільки слово "козак" є синонімом незалежності й свободи, наїшлися і такі, що вирішили облудно використати принадну силу терміну "козак" і причепили до нього етикетку "червоний",

Помішуючи ще кубанське козацтво, задунайське, бачимо, що поняття "українське козацтво" є багатомістовне і різноманітне. Недарма висвітленню українського козацтва присвячено нашими істориками багато уваги, написано багато томів та з любов'ю розказано про патріотичну боротьбу його за наші національно-державні ідеали.

Найбільше пощастило запорожському козацтву, яке порівнюючи, простудіваво найдокладніше.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТОПИС Стор. 19

Поминаючи період зародження українського козацтва, період організації Запоріжжя - гнізда лицарів хреста святого, період старої гетьманщини, коли українське козацтво становило самодержавічну українську збройну силу, хочеться кілька слів сказати про козаків періоду, який Драгоманов називав "пропащим часом", періоду цілковитої бездержавності України 1764-1917 рр., коли козацтво було перетворене на податне "сословіє" Російської Імперії, коли воно позбулося своїх прав і обов'язків та втратило колишній сенс свого призначення. Україна жила тільки спогадами про козацькі часи і козацьку славу. З цих спогадів та переказів виріс незабутній співець України - Шевченко, що відтворив нам образ козацтва. Та козацька слава промовлила до серця не тільки наших поетів та істориків, козацька традиція лишилася ще живою в гуші українського народу. Так, в часи російсько-французької війни 1812 року, коли Наполеон стояв

під Москвою і Росія потребувала нових загонів війська, російський уряд вирішив використати військову традицію українського козацтва, військові знання й уміння боронитися, та доручив тодішньому малоросійському губернаторові, князеві Лобанову-Ростовському, пообіцяти українським козакам утворення осібно від російського, українського війська, аби тільки в обороні Росії стали. Блискавкою облетіла ця вістка козацький край і козаки, кинувши рала і землю, взялися до зброї. Тільки Полтавська і Чернігівська губернії організували 15 козацьких полків, по 1200 шабель в кожному, виставили по числу козаків коней, випостачили зброя, зброю, амуніцію, провіант. З великим піднесеним, з силою стихії, в мінімум часу були готові до бою перших 15 полків, зорганізовані на власний кошт і візирець. Тоді ще справді жива була козацька традиція, і одні тільки обіцянка російського уряду відразу перетворила козака-хлібороба на козака-лицаря. Подібний відгук українського козацтва, така саможертvenність, така неоподібна реакція українського населення настримали російський уряд і він тримав згадані козацькі полки в резерві аж до 1816 року, не допустивши їх до участі в війні.

I на цей раз російський уряд ошукав наших козаків, не дотримав звоеї обіцянки і розпустив козацькі полки. Подібна ситуація сталася через 19 років, в період польського повстання 1831 р., коли уряд Миколи I обіцяв також створити козацьке військо на Україні, доручивши малоросійському губернаторові кн. Репніну, знаному зокрема, з приєднанням Шевченка з його дочкою, перепrowadити в життя організацію того війська.

З силою соціального вибуху перейшла організація полків козацького війська. З великим радістю та надіями уявся український хлібороб - недавній козак до зброї.

Та не судилося й цього разу справдитися його надіям. Російський уряд лишився вірним своїй зрадницькій політиці і слова не дотримав.

Як не повчальні ці факти з погляду зрадницько-традиційної політики московського уряду та ще більш повчальними для нас українців є факти сили традиції українського козацтва, любові до військового діла, до оборони своїх прав власною сабросною рукою. Саме в цьому є велич і значіння козацької традиції.

При першій лінії нагоді український хлібороб відкладав на бік рало й косу, та патріотично, з силою стихії брався за зброю боронити свій святий край. Так сталося і 1855 р., коли російський уряд в часи Кримської кампанії, в цілях збіль-

льшення російського війська, вирішив покликати до армії добровольців.

Ледве дійшли ці вісті на Україну, як зараз же українські козаки зареагували посвому. Вісти ці було витлумачено, як новий заклик творити козацькі частини і, зокрема, на Київщині нарощувалися стихійно козацькі ~~міністри~~ загони. Хлібороби масово лишали землю, озброювались і козачились. Багато з них кидали своїх поміщиків, відмовлялися виявляти їм послух і поспішали в загони. Російський уряд не чекав таких результатів на свій заклик вступати добровільцями до російського війська і був несподівано таким ходом подій заскочений. Жодні тлумачення й вилюнення російськими урядовими чинниками того заклику не помогали. Покозачені хлібороби їм не вірили, виявляли спротив і продовжували організацію козацьких загонів. Подія ця відома в історії під назвою "Київська козаччина". Скінчилася вона жорсткими репресіями з боку російського уряду. Багато тих козаків помандрувало до Сибіру, багато пішло на шибеницю, а ще більше винищено в боях російського війська зі згаданими загонами. Так платила Росія за живущу силу козацької традиції.

Колишні козачи, а пізніші - тільки хлібороби, нізащо не розвставалися зі своїм козацьким званням, високо панували його, віповнювали своє життя почуттям гордоців за своє лицарське минуле та все вдавалися до своїх звичаїв і традицій і то не лише в своїх піснях та козацьких думах.

Відомо, як, напр. до самої революції 1917 р. хлібороби Суботова - кол. резиденції Богдана Хмельницького під Чигирином, боронили слави "старих козаків" і нізащо не віддавали дочок і не брали невісток з чужого села, бо там жили "кріпаки". Суботівці до 1917 р. зберегли "козачку", до неї сині пояси з жовтими смужками й "горочками", чорні керей з широкими "бородицями" й вишиті чорною вовною або заполоччю білі полотняні сорочки. До 1914 р. в Суботів "старі козаки" не допускали поліційного стражника і правувалися самі собою. На випадок суперечок, суботівці не вдавалися ні до мирового, ні до іншого державного суду, бо це бувби сором для козаків. Першою й осстанньою судовою інстанцією для суботівців були "діди". "Гідом" був кожен, хто мав первого онука. "Суботівці" чи не єдині в усіх передреволюційній Україні зберегли традицію Старої Гетьманщини в тім, що кожного року "на - Петра", на одному з численних островів у мало приступних і від людського ока скритих плавнях на річці Тюмині, суботівські "діди" збиралося на раду і на тій раді обирали Гетьмана і козацьку стрішину, - боявула, писаря, суддю, скарбника і полковників. Обирали їй доручали їм знаки іхньої гідності - "козацькі клейноди". Про вибори знали тільки суботівські "діди" і зберегали їх від решти суботівців, а найбільше від російських чинників влади, в суворій таємниці. Такі вибори провадились рік-річно аж до 1918 р. коли вперше від століть суботівські "діди" відступили від традиції і не обирали гетьмана, бо тоді гетьманував справжній Гетьман Павло.

Отож, тому що доба панування українського козацтва в минулому була виповнена вщерть національно-державницькою наснагою то відгомоном і спогадами тої паснаги живемо і досі в традиції та звичаях, мимуємося і кохамося в романтики часів розボю козацької слави. Саме тут і криється сила традиції українського козацтва.

Коли в революцію 1917 р. було скасовано козацький стан, як

"сословів", була традицією українського козацтва порвали офіційні закони, відкинула термін "громадянин" й "гражданин" і утвердила у дійсному житті знову назву **козак!**

Тоді, коли урядові війська мітингували й лусали пасіння, а на Україні почав верховодити хаос, українські селяни знову взялися до зброї й стихійно, незалежно від урядових заходів, почали творити організації вільного козацтва, що з власної ініціативи, як охоронці права, порядку й твердої влади, переняли на себе оборону своєї батьківщини. Голос рідної землі й чистої, святої козацької крові, а не ерфуртських програм та інтернаціоналів, покликав колишніх козаків від рілкі до зброї: В цьому чині знову знайшла свою втілення традиція українського козацтва боронитися власною рукою, в першу чергу на Київщині, в повітах, де жив і народився найкращий співець козацтва - Шевченко.

Про закінчення вільного козацтва ще багато розкажуть нам дослідники та об'єктивні історики. Вони дадуть нам можливість забрати сено існування тодішнього вільного козацтва, що виступило в обороні українського правопорядку проти розгніданої отаманщини й анархії. Се воно, вільне козацтво /вільне тому, що вільно, без загаду влади, творилося стихійно, за покликом власного розуму й серця, власної творчої ініціативи/, що стояло безпосередньо біля своїх виробничих хліборобських варств, виступило, як справді, свідомий себе оборонець української цивілізації і українських національно-державницьких праць правопорядку.

Се було козацтво, що перемінило плуг на меч, з метою боронити інтереси плуга, а значить території, по якій ходив плуг, а значить - рідної землі, святої Батьківщини, у відміну, "чervоного козацтва" і близького йому з космополітичним, інтернаціональним змістом.

В чому була сила українського козацтва в добу старої гетьманщини? В побудові тодішнього суспільства на такий лад, що найвпливовіший стан його - козацький - одночасово діяв в ролі продуцента, що розробляв ліси й цілину, опановував власну територію і збройно боронив її власним мечем.

Патріотизм тодішнього козака виростав з території /території - в розумінні самостійно-загосподареного комплексу землі/ з могилами наших предків і батьків, з рідною мовою, піснею звичаями, вірою, самобутнім духом і укладом - території в розумінні матеріально-духової субстанції.

Вільне козацтво рекрутувалося з загосподарених селян, яким свідомість боронитися власним мечем була притаманною, тому вільне козацтво несло в собі ті творчі сили, які здібні були упорядкувати власне життя на власній землі. Мозок їхній не був отруєний ходними інтернаціональними бактеріями чужих нам концепцій, в яких кохалася українська здекларована інтелігенція. Вільне козацтво виступало, як продукуюча, свідома своїх завдань, кляса. В клясовості, а не в здекларованості полягає творчість, ясна окресленість і цілеспрямованість.

Браздами хаотичності і неупорядкованості, відсутності стабільної думки в політиці була тоді українська здекларована інтелігенція. Кожен по одинці інтелігент ісповідував якогось чужого бога, якесь абстрактну, позичену, не народжену з реальних умов українського ґрунту, ідею, і в цих ідеях наші інтелігенти порізнилися. Тільки свідомість клясовых інтересів, виробничих чи фахових, може міцно здати людей. Тому, вільне

козацтво і мало свій історичний сенс, що воно повстало на тлі оборони інтересів найреальнішої верстви українського населення - продуцентів хліборобів, що володіє на Україні найреальнішим добрим: землею й засобами оброблення і і. Тому на Україні, в період святкування козацького свята - Покрови Божої Матері - 15 жовтня 1918 р. ще раз відродилася традиція українського козацтва з усією силовою і на цей раз з величезним розгоною державних маштабів.

Вгаданого дня Гетьмана Павла було відновлено козацький стан.

Сенс відновлення козацького стану проглядає з цих слів уківерсалу:

"Народе український! Тепер Ти будеш мати ту національну військову силу, на якій дійсно одіб'ється твое національне обличчя. Твій хист і твій патріотичний вогонь любови до Рідного Краю, який 250 літ палав невгласно в серцах Твоїх славних праділів, лицарські діла іх, широка слава, яка лунала й лунає в національних піснях по всій Україні від краю до краю і велика історія життя українського і лицарської праці козачої... про яку так широко співав в своїх думах незабутній Співєць України Тарас Шевченко - будуть міцною підставою, щоб зацвіла знову, як мак пишним квітом велика, багата Україна під захистом рідного козацтва. Ми певні, що воно не дасть рідного краю на поталу ворогам нашим".

До козацтва належали всі нащадки колишніх козаків Гетьманщини й Слобожанщини. Громадяне з інших станів могли бути записані в козаки під особливими умовами. Козаки кожної губернії становили особливий кім з котовим отаманом, який підлягав безпосередньо самому Гетьману. Кім складався з кількох полків. Кілька повітів складали полк, що мав полкового отамана з підлеглістю котовому. На чолі козацтва стояла "Велика Козача Рада", яку скликав і очолював Гетьман. Складалася вона з 32 членів, частково обраних, частково призначених Гетьманом.

На київського котового був призначений полк. Глібовський, на Полтавського - полк. Кобинець, на чернігівського - ген.-хорунжий Нагорський, на волинського - полк. Борковський, на слобідського - полк. Ів. Омелянович-Павленко, на ново-запорізького - полк. Гоголь-Яновський, на подільського - ген.хор. Сокира. Уже було приступлено до переведення в життя пляну організації козацького стану на Україні. Та завихорення подальшого життя перекреслило ці пляни та змушує нас співчутливо пригадати, як ще раз, в цілі закріпiti волю й незалежність України, проявилася була сила традиції українського козацтва в так недавні часи, живих співучасників, яких поміж нами є ще багато.



Карл XII-ий, Наполеон і німці на Сході.

І в Карла XII і в Наполеона, і в німців існувала ідея ви-
рішного удару в найкоротшім напрямі. Малося на увазі не тільки
знищення ворожої армії, але й захоплення столиці ворожої держа-
ви, Москви. Всі три за центральний пункт своїх операцій вважа-
ли Москву.

З них тільки Наполеон найбільш консеквентно провів цю
ідею вирішного удару в найкоротшім напрямі – на Москву. І тіль-
ки йому одному і вдалося зайняти Москву.

А потім стало ясно, що й захоплення столиці російської
держави не вистарчав. Прийшлося зустрінутися з простором, понят-
тям до того часу по суті мало відомим в європейських війнах.

Переборення східно-російського простору стало не під сх-
лу Наполеону з огляду не тільки на кліматичні умови, але і на
самі обставини простору, як такого, яких не взято було під ува-
гу.

Нам здається, що стратегія Карла XII була не тільки стра-
тегією вирішного удару в найкоротшім напрямі, але й стратегією
переборення простору.

Вирішним ударом в однім найкоротшім напрямі Смоленск-Мос-
ква або Брянск-Калуга-Москва мала бути вирішена основна ціль
кампанії. Але, поруч із цим, задумані були допомогові операції,
які підтримували основну. Карл XII виходив з думки і прямого
удару, і координуваних дій центру з флянгами, або оточення пів-
колом основної цілі удару.

План був, як приймає більшість дослідників, такий: Швед-
ський король з головними силами йшов через Литву прямо на Моск-
ву. Як відомо, на півночі генерал Любекер мав зробити діверсію
проти Петербурга. Польський король Станіслав Лещинський і гене-
рал Крассау на чолі шведського допомогового корпусу повинні бу-
ли спочатку звільнити Польщу від решти прихильників Августа II
і царя, а потім йти в Україну /через Волинь/, на допомогу Ма-
зепі. Завданням Мазепи було не тільки змобілізувати матеріаль-
ні сили України та забезпечити постачанням головну шведську ар-
мію, але й самому перейти до наступу, поставивши на ноги укра-
їнське військо та притягаючи, по можливості, до коаліції нар-
ди, що жили на Схід від України, в першу чергу, – донських ко-
заків. На Півдні велися переговори з Туреччиною і Кримським ха-
ном, щоб і їх втягнути у війну з Москво-росією. Як бачимо, прос-
тір гадалося подолати зкоординованими діями передбачених союз-
ників, включаючи єюди туреччину і Крим.

В цих комбінаціях чималу роль відіграють країни, що нале-
жать до російської держави. Подолання простору мало бути в чи-
малій мірі поведене силами, що належали до цього самого просто-
ру, або – якніще висловлюючись – мобілізацією населення окраїн-
их територій Москворосії. Мобілізація України, Запоріжської-
Січі, Іону, перекинення руху на дальші козачі і інородницькі
організації на Сході, само собою скорочувало театр війни та по-
вертало значну частину підлеглого москалям населення против
Москво-російської держави.

Ми знаємо, що прямий удар на Москву Карлу XII не вдался. Чез поразку генерала Левенгаупта довелося Шведам завернути на Україну. Замість найкоротшого напряму тепер стала міродайною ідея глибокого обхвату Москви. Але вийшло інакше. Вирішний бій стався не на підступах до Москви, тільки на полях Полтави.

Також і координовані з центром флянгові операції, що мали на увазі свого роду оточення Москви, не повеліся. З операції Любекера проти Петербургу нічого не вийшло. Туреччина і Крим не приступили до війни. Козаки і татари /взагалі, нагометани/ на Схід від України втратили охоту помірятися силами з Москво-росією після придушення астраханського /1705 – 1706/ і донського /разом на Волзі/ повстання /1707 – 1708/. Станіслав Лещинський і Крассай не дали собі ради з польськими інсургентами, сторонниками Августа II і царя, і не прийшли в Україну. Тільки Мазепа приєднався до Карла XII; теж трохи пізніше зробила і Запорожська Січ. Цього було замало, тим більше, що населення України, з огляду на втрату гетьманської столиці Батуринна, й інші події, несприятливі для Карла XII і Мазепи, поставилося до них стримано.

Отак добре скомбінована стратегія розшипалася в своїх окремих частинах. Карл XII все мав у задумі цілість операцій і мало зважав на реальну вартість окремих факторів. Ця психолого-гідна неспроможність була фатальною для його льогічно геніально побудованих планів.

У Наполеона при поході на Москву досить слабо висловлена була ідея координованих операцій флянгів з центром. Північна армія Макдональда, що вступила в балтійські провінції, і південна, Шварценберга, здається, мала тільки забезпечити флянги. Наполеон не робив заходів щодо мобілізації населення, принадлежного до російської імперії, і незадоволеного з її панування, – за виключенням Польщі, та й то не зовсім консеквентно. Він западто покладався на свої власні сили, як пізніше і німці, а, головно, він хотів побороти простір і вирішити змагання операцією в найкоротшим часі і в найкоротшім напрямі. Як прямолінійний був наступ Наполеона, так прямолінійний був і його відступ.

Тоді сили простору з повною силою повернулися проти нього, і всілка армія розтанула в часлідок холоду, голоду і партизанки.

Також і німці думали про вирішний удар в головній, найкоротшій напрямі. Вже на початку війни 1941 р. основні пімецькі дивізії стояли перед брамами Москви. Безперечно подолання простору координованими діями малося на увазі, і операції поведено було не тільки проти Москви, але рівночасно і проти Петербургу, а на півдні – через Україну – на південний Схід. Але Білляндія на півночі і Румунія на півдні були занадто слабими флянгами, і тут переважаючі сили німці були дати самі німці.

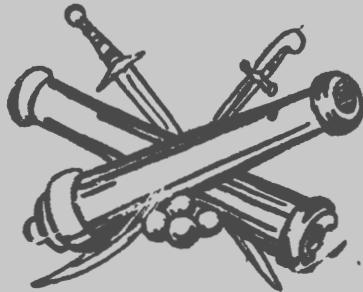
Пімецька операція на Москву не вдалася. Центр ваги пересунувся на південь і через Дон – до Сталінграду. Набрала значення ідея глибокого обхвату центра, як два століття перед тим у Карла XII. Сталінградська операція, бій під Сталінградом був вирішним боєм на Сході, подібно до бою Карла XII і Петра I під Полтавою. Після того почався відворотний рух.

Цей рух обернувся в катастросу саме завдяки тому, що Гітлер зрозумів в орігінальний спосіб, як треба послуговуватися силами простору. Німці не хотіли і думати про мобілізацію населення в той спосіб, як задумано було це Карлом XII, а саме шляхом свободного, непримушеної його виступу на боці ворогів Росії. Німці прийшли в Україну з метою забрати для себе землю

і по можливості зігнати, знищити або обернути на рабів її населення.

Мобілізація населення відбулася, але в спосіб якже не бувалий в історії Європи, і міліони людей погнали, як худобу, на працю до Німеччини. Через те її простір виявив себе, як найгірший ворог німців. Че німці перемогли простір, а простір переміг пінців і холодом /особливо пам'ятна зима 1941 р. як пам'ятні були зими. 1709 р. і ранні холоди 1812 р./ і кольосалькою партизанкою, яка набрала небувалих до того розмірів.

Шикаво, що Росія і проти Карла XII, і проти Наполеона, і проти німців трималася одної і тієї самої тактики. Вона здавна володіла мистецтвом використовувати ті вигоди, які давав їй простір. В той час, як ці ворогам треба було, в той чи інший спосіб, простір поборювати, для цієї простір був природним союзником. У відповідь на напад вона все реагувала відходом в далекий тил. Че була тактика поступового ослаблення ворога, тактика боротьби етапами, яку вживали і Петро I, і Олександер I, і сонетські полководці. Там, де Карл XII, Наполеон і німці стремилися до вирішного удару в найкоротшім напрямі і в найкоротший час, там москалі відповідали традиційним ухилом від вирішного бою. Це не значило, що вони взагалі уникали рішення. Вирішний бій вони приймали, але там, де це вони самі вважали за потрібне або вигідне. Можна сказати, що Карл XII спровокував москалів до бою під Полтавою, але цей виклик був свідомо прийнятий. Цей під Бородиною – потрібний чи не потрібний москаллям – в усажому разі не був ьимущений Наполеоном. А оборона Сталіграду – це вже була з російського боку свідоцько поведена операція за перевагу сил на Сході Європи.



Від Редакції:

1. Всю кореспонденцію, рукописи та грошові перекази просимо надсилати виключно на адресу:

Augsburg-3, Schliessfach 4, P.Pohassij.

2. Всі замовлення на передплату та грошові перекази з Англійської Зони скеровуємо на адресу нашого відпоручника в тій Зоні:

St.Duschenko. Godenau

Kr. Alfeld Hannover. D.P.-Lager.

3. Всі інші адреси касуємо і за ликування на ті адреси не відповідаємо.

РЕДАКЦІЯ.

С.Н-Гай.

стор. 26.

ДЕЩО ПРО "КУК" ТА ЙОГО ПЕРСПЕКТИВИ.

Як відомо, заснований 13.3.46 р. координаційний український Комітет - "КУК" - в обсязі своєї діяльності намітив осягнення: а/ корректної, чесної полеміки, б/ усунення методів терору, в/ одностайніх виступів назовні.

Причому останнє завдання, очевидно, є найважливіше, -щоб ми далі не обмішували бебе, не демонстрували своєї неорганізованості й не ослабляли наших державно-національних позицій назовні.

Цілком зрозуміло, що гетьманці, для яких об'єднання і координація не є лише тактикою, а лежить в основі їхньої ідеології, поставилися до створення КУК-у зо всює щирістю, чистим серцем і надією. Гетьманці ніколи не забували палкіх закликів до об'єднання свого ідеолога В.Липинського й зокрема його слів:

"Без єдності ви, Українці, всі загинете і ніколи своєї України не збудуєте". За свою ідеологію гетьманці також глибоко переконані, що "протиріччя класових інтересів" і всякі інші протиріччя лише підточують національні організми і розвалють держави; творились же держави завжди і будуть творитися далі лише шляхом національного об'єднання на базі міжкласового компромісу, солідарності й співпраці. Та й не тільки переконані. Прагнення до об'єднання завжди було для них провідною настановою до їх праці, що вони весь час і доказували на ділі. Так було ще в 1918 р., коли в Бозі спочили Гетьман Павло, ставши на чолі Української держави, закликав представників усіх партій приймати портфелі й ставати одностайні до відбудови Української держави. Так було й потім, на еміграції. Наприклад, під час змагань 1920 р., коли треба було захищати загально українські інтереси, йштувати перед Лігою Націй спільним фронтом. Так було й за Гітлера, коли умовою створення Українського Комітету, Гетьман поєднав свою співпрацю з іншими політичними угрупованнями і для цього перш за все вимагав звільнення Бандери, Мельника і Бульби, /тоді, як інші це зірвали і намагались діяти сепаратно/.

Так гетьманці чинили й чинять і після його смерті, коли восени 1945 р., на перший поклик, прибули на конференцію, яку зірвали інші, висовуючи безпідставні претензії на попереднє визнання їх за уряд... Таку, нарешті, спрямованість до коордінації зараз має і Гетьманіч Данило у всіх своїх виступах, діючи на захист і користь всього свого народу за кордоном...

Та, на великий жаль, не всі політичні угруповання, що складають тепер КУК, поставилися однаково широко до створення й впровадження його в життя. Ми маємо відомості, що вже на другий день після утворення КУК-у, дехто почав потайки, за спи-

х/ Колиб були послухали його, а не бойкотували, чи не булав зараз Україна наймогутнішою державою на сході? Замість ганьби і зліднів, в яких ми опинилися, і замість моря крові, в якому вже потонули міліони...

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТОПИС

Стр. 27.

нов КУК-у, очевидно, в метою його зірвати, інтриги й сепаратні переговори, особливо ж ті, що до того найголосніше кричали про "чесну гру", "вагу моменту" й інші високодумні і гучні слова.. Однаке, комбінації ці тоді не вдалися. Не встигли договоритись, як посварились і вже не за "примат" духа чи матерії", а за примат... портфеля. КУК, все ж таки, тоді залишився далі жити, і при дійсно чесному відношенні партнерів до його завдань, в своїй діяльності міг би мати позитивні наслідки. Але, очевидно, через відсутність, чи завдахи нездібності до конструктивної роботи, вже з перших днів координаційна праця посувалася тільки. Геїкі учасники КУК-у на длі зовсім незрозуміли "ваги моменту" й не спромоглися викресати з себе "вогнє святого" - готовності хоч на маленькі жертви й компроміси. Почалися безплодні й безкоечні змагання. В атмосфері взаємного недовір'я, що виросло і зміцніло протягом довгих років міжпартийної грязні і боротьби /і ніколи дійсного зрозуміння "ваги моменту"/, у одних з учасників КУК-у зродилося підозріння до других, що ті другі намагаються, парцеляючись, осягти в КУК-ові більшість голосів, і тим більшого й рішального впливу... Не будемо зараз говорити паскільки ті чи другі мають рацію. Фактою, все ж, є те, що започаткований з чотирьох політичних груп КУК вже складався з дев'яти, більшість яких щодо кількості репрезентованих ними "мас", не складає 1 десятої частини від загалу, а, "зближуваючися", маєть в КУК-у майже половину голосів.

Не дивлячись на викликану цим напруженість серед членів КУК-у, 14.7.46, віл все ж, спромігся однозідно прийняти постанову, яка дійсно могла бути фундаментом для здійснення консолідації не тільки на внутрішніх фронтах, а також на закордонному /зовнішньо-політичному/ відтинку... Аж ось дня 18.7.46 р. до "контрольної комісії" Українських політичних організацій потрапає від так зван. Українського Нац.Держ.Союзу /Харківська група/ внесок, в якому пропонується воім заступаючим у контактній комісії політичним організаціям прилучитися до його домагання перед... "легальними" головою Директорії УНР про скликання Української Національної Ради, як передпарламенту... При існуючім уже в КУК-у настрої більш нездалого, безтактовного й дракливого виступу ледви чи й можна було придумати... Автори влесків повинні були продумати і зважити, чи тактовно виступати з цим, а ще більше замислитись, чи ми можемо зараз в умовах нашого існування на еміграції реально думати про якийсь передпарламент? Від пів-відсотка від всього населення? Від Таборового громадянства, що живе під психічним гнітом повернення на батьківщину? При повному позбавленні громадських прав? І для чого? Шоб тільки дати нашим смертельним ворогам додатковий проти нас козир, ослаблючи позиції наших захисників?.. Колиб учасники не думали, що це просто поспішний, незданий внесок, то чи не виразі б зважати його як подвійну провокацію? Перше роздратувавши "легальність", спровокувати учасників на збріз КУК-у, як було зірвано конференцію всесили вимогов переднього визнання уряду "УНР", по друге - викликати нові протести і погіршити ще більше наше становище...

Ознайомлення з цим внеском зробило на деяких учасників, зокрема, на гетьманців, найтакче враження, викликало підозріння якось печистої гри. Ми не знаємо, чи не відограв цей влесок ролі в факті виходу із складу КУК-у ОУН, що ж до гетьманців, то залишаючись завжди вірними ідеї об'єднання, вони поставлені були в надзвичайно трудне становище - як їх далі бути... Надічною на здор-

вир' глупд, співучасники КУК-у, вирішили не виходити, а добитися відхилення внеску, як шкідливого для справи і як виходячого за межі обсягу діяльності, наміченого установчими зборами 13.3.1946 р., та всеж становище не було певним. А що, як скористають з "більшості голосів" і не відхилять? Сталося ж недавно таке на одному з "їзді", коли представники місцевого КУК-у, навіть, не порадившись з гетьманцями, ухвалили чотирох кандидатів лише з "своїх"... і вимагали від гетьманца, як члена КУК-у, за це ще й голосувати...

В той час, як сквильовані за долю КУК-у гетьманці шукали юрми дальшої доцільніої праці в КУК-у, наспіла ще нова непримість. Справа їгла про сепаратний від своїх довірителів в КУК-у і спільний з УГВР виступ УНР на паризькій конференції. Довідавшись про це, гетьманці здивовані. Те, що виступає десь і якось УГВР, поскільки іні представники вже вийшли з КУК-у, то їх справа. Шок до "УНР", то, очевидно, він якраз репрезентує тих, що є в КУК-у, що його визнають і надають йому уповноважень. Тобто, він є для цих політичних груп їх посланцем і виконавцем... Значить, КУковські універівці однією рукою пишуть і подають меморандуми через "УНР", другою складають і подають через КУК. Отже, не тільки не здійснюють основної та найважливішої постанови КУК-у про "одностайні виступи на зовнішні", а навпаки.. сами утворюють і демонструють перед зовнішнім світом не одностайність, майстерно осягаючи цього навіть з однієї і тієї ж політичної групи... Очевидно, що коли все це робиться не єс в і домо, то у всьому цьому є великий нонсенс. З двох одно - або визнається уряд, що лише йому належить право зовнішніх зносин, або, коли КУковська група УНР бере на себе право брати участь в цих зносинах КУКу, то тим самим вона не визнає за уряд УНР? Коли на черговому засіданні КУК-у представник гетьманців заявив, що в зв'язку з паризькою історією його становище в КУК-у стало вже дуже утруднене, представник групи УНДС поспішив заперечити цей виступ, посилаючись на свій комунікат. Інші "універівці" промовчали. З дальших комунікатів і преси всі вже знають, що правда була на боці УГВР, а не УНР і харкічан /УНДС/. Які пояснення далі дадуть панове в УНДС і як вони будуть розцінювати паризький виступ УНР, ще невідомо. Можливо закинуть свою "урядові", що він сам себе не визнає за уряд, а лише за групу, коли (якщо) виступає на рівні та в спілці з другими політичними угрупованнями...

II.

На цьому можна було б і спинитись, мовляв: "що було бачили, що буде - побачимо". Але, ставитись пасивно до долі цієї справи гетьманці не мають права. І не тому тільки, що як раз вони до його народження приложили найбільше енергії і ініціативи. Не в амбіції тут справа. Справа в тому, що КУК, в ідеї його створення й при чесному відношенні до цього співучасників, міг би, відіграти в наступному політичному житті величезну позитивну роль. Отже, обов'язком кожного уґруповання є приложить всіх зусиль і золі до того, щоб не дати цій справі занепасті.

Повстало питання, як же бути далі?.. Відповідь почести на це можна вже найти в найближчій практиці життя, як і в самій установчій конференції 13.3.46 р. Обставини тижного часу не дозволили тоді ініціаторам КУК-у детально визначити структуру і правильник дії, все ж, загальний напрямок можна вже було вбачити, коли не в резолюції, то в процесі праці. Це, між іншим, вкл-

вілося в питанні про правну участь в КУК-у харківчан, що, повіляв, не мають ні програму, ні ідеології, ні людей... Тоді ж голо вуючий заявив, ми кличемо всіх і будемо рахувати що харківчани стоять на ґрунті УНР. Отже, між іншим, з цього виходить, що до КУК-у може вступити будь-яка політична партія і чи інша організація. Не далі треба ствердити, що в парцеляції є збільшення у групований, яке так декого лякає, ще не має безпосередньої загрози, колиб справу зорганізувати так, щоб позбавитися насильства "більності". Навпаки. Етигнення можливо більшого числа організацій фактично б об'єднало більше числа людей, на яких КУК мавби оперти і тим збільши би свій авторитет. Але, як і чим забезпечити роботу КУК-у, щоб вона дійсно йшла на добро загалу, а не використовувалась в вузькопартійних інтересах?

Відповідь на це, в наших специфічних умовах, на жаль, поки є лише одна, а саме: Лише ті постапово КУК-у с правими, діючими і підлягуючими головопідпорядкованію, які ухвалило постапово.

При такій формі співпраці відпадає сенс усякіх комбігацій до "збивання" більности, захоплення "проводу", а разом із тим і страх перед цією примиарою... Натомість, ухвали будуть притягнити лише такі, що є дійсно в інтересах всього народу. При такій формі співпраці буде викоруватися взаємна увага і повага до співучасників, як рівносильних, створюються сприятливі умови до взаємного переконання й зрозуміння, полегчується можливість вільної і взаємної жертви і компромісу.

Че треба боятися закидів, що таким шляхом КУК перетвориться в щось подібне до колишнього недієздатнього польського сейма з його "не позвалім". Такий орган, як оперативний, дійсто є далекий від ідеалу, але ми припущені з цього починати, щоб зберегти КУК. Вже одне іспування КУК-у є виховавче і є осягненням, а, крім того, і в такій формі він може осягнути значну користь. Тим більше, що конечність одностайніх ухвал в КУК-у є лише продуктом умового процесу. Іого вже висувало саме життя. Нам відомі подібні ухвали в Амстердамі й Регензбурзі. Волтися ж того, чи буде досить пропозиції до ухвал в загально національних інтересах не приходиться. Іх у нас непочатий край.



„Непопулярна” ЛІНІЯ.

Нижче передруковуємо цікаві місця з редакційної статті, оданої в Канадській газеті "Український Робітник" ч.33 від 3.VII б.р.

Стаття відбивала настрої та погляди ширших мас українського громадянства вільнопідданої Канади, з "окрема, селянсько-робітницької його частини.

Треба гадати, що свою додатню оцінку монархічного устрою держав канадське українство дас не на підставі чиїх-будь головних запевнень про додатні й для громадянства корисні сторони монархічного державного устрою, а єдине на підставі власного щоденного досвіду й, коли доражжує усім іншим українським півгромадянам прийняти цей устрій, то тільки з побудок вищовою ряйку - зо своєї любові, до нашої Стадниці - Батьківщини та бажання її найліпшої майбутності.

Шодень, то більше признак про наближаючуся нову світову війну. На такі моменти народ, що змагає до незалежності, коли юче, щоб з ним числились, як з силою, з якою хоч-не-хоч числилися ТРЕБА, мусить стояти одноцільним фронтом - ПІД ОДНИМ ПРОВОДОМ. Інша ж непереможна ще УПА. Знаменито. Це надія на те вагітне нові події майбутнє. Але УПА буде для світа ѹї оді тільки "бандами", коли за нею не то ятиме одноцільний, обєднаний, спільний український політичний фронт. Голова армія, зброя в руках, уміння битись і некоритись, а за цією рмією один фронт політичного українства - очолений одним проводом - це сила! І худих її обійти тим, що змагатимуть у новім траїчному бою за опанування світу. Обходити скочеш - по лобі дісташ. Краще треба вже порозумітись, скажуть.

А є в Українстві такий фронт очолений одним фронтом?

Читали ми вістку з Краю, що на скитальціні всі /крім однієї зв. УНР./ українські групи такий спільний фронт створили. Але далека виглядає, немов би створили його так, для "відчепного", - об заспокоїти напір громадської думки, що такого фронту бажала багато. Доказом того ухвала, що в спільнім цім фронті головувати по черзі провідники кожної групи, які в цей спільний фронт війшли. Це звучить аж падто по-дитинячому, щоб брати це за поважу спробу такий один фронт створити.

Крім того: "Фронт" цей і до сьогодні не спромігся призвати за собою одного проводу. І коли б події заокочили сътаке несприятелє воєдино Українство, хто з ним буде числитися? ПА ще бореться і покищо навіть росте в силу. Але хіба ж вічно так може бути? Вороха держава, справивши у себе, - стягнувши іхки розпряженого війною державного запрягу - кінець-кінців її холів. А коли сподівані події, що їх декотрі дипломати, передба-



Передача пірнachu Головному Отаманові С. Д. Г. (Америка).



На посвяченю літака "Київ" (Канада).

чаять у недалекому часі, - застануть зброну силу України в такому стані, як сьогодні, - без з cementованого політичного муру всіх українських політичних груп і за ним народу - то вона не зможе відіграти ніякої додатчої ролі. А в Українстві хіба які "квізлінги" появляться - наймити чужої потуги. Наслідок? - Не треба й казати. Лумка сама підказує.

Не можуть українські провідники згодитися на один і єдиний провід над с б о ю - не затрачуючи своєї організаційної спільноти ані свого політичного переконання - тільки тому, що всі воїни вважають себе однаково рівними, тому не бачать причини, чому воїни - що пеменше "заолужені" від тих других - мали б підчинятися собі рівному? Гордість не дозволяє. Особиста зневага своїх ріжки виставляє. Неохота звести себе до визнання над собою когось іншого, щодо становища в громадянстві со б і р і в и о г о.

Але підчинитися одному проводові іх не боліло б, пе було с стидно, не понижило б почуття іх самоповаги перед гуртом іхніх прихильників тоді, коли б це підчинення було комусь, що ІМ НЕ РІЧНЯ, - що той хтось не такий, як воїни всі. І такий, на наше велики щастя, в Українстві є! Знаємо на думці Сина Славної Памяти останнього до наших часів Гетьмана України, Його волею по Ніч Наслідника, Данила Скоропадського. За ним родова й державна традиція України. А таких в Українстві, крім Його, більше нема!

Визнати над собою провід такий - нікого з групових провідництв не підніжує. Ну, і Гетьманство Козацького Періоду для українського народу ЗРОЗУМЛЄ, бо пам'ять про чого ще надто жива. Легче

се народ в ім'я новітнього Гетьманства-Трудової Монархії зиркати до загального обеднанного повстання проти ворогів Української Незалежності.

Ба, що більше: немов ласка від Всемогучого Творця для українського народу, цей Представник Української Історії й Традиції - це уосіблення минулоді величі України - В.П.Гетьманнич Данило Скоропадський, - і мудрість великою обдарований, і здібностями великими наділений, і представницькою повагою та хистом із вігнористовувати для Української Справи незамінний. Знаємо, бо бачили. Знаємо, бо слухали Його промов. Знаємо, бо придивлялись його виступам між чужинцями. Знаємо, бо не було ніодного часопису - українською чи іншими мовами - англійською, французькою й т.д. - в Канаді, що не писав би тоді, і то багато, про Україну, під час його кілька-місячної поїздки й акції в користь України в 1937-8 рр. по ЗУА й Канаді. Знаємо, що ми, самовидці, знаємо це й усі інші - українці й чужинці, які за честь собі мали Його, Пана Гетьманнич, у себе гостити; міністри двері від Його автомобіля йому відчиняли, по сходах парламентарного будинку збігаючи! Головний Губернатор Канади, представник Короля Британської Імперії, два рази Його в себе гостив. Кому іншому з українців такі почесті робили б і так уважно до Його слів прислухувались?

Чому ж, отже не попросити Пана Гетьманнич Данила Скоропадського очолити цей так потрібний - і КОНЕЧНИЙ! - спільний Український Фронт? Чому вертітись без ніякої розумної надії на розумний вихід із того "зачарованого" українського провідницького "коло" до безконечності й - до можливої СМЕРТИ УКРАЇНСЬКО НАШІ?

"Непопулярний"? - Коли не популярний, то сами ми із шкіри відібрали, щоб цей одинокий, залишивши нам на відповідній висоті Рід Гетьманський непопулярний зробити. А коли так, то треба його непопулярність "відробити". Цим спокутуємо гріхи наші перед Україною й виведемо наш народ на широкий державний шлях. Визнання членів історичного українського Роду Скоропадських - Пана Гетьманнич Данила - провідником українського обеднаного козацько-українського Руху

повинно бути ДОБРОВІЛЬНИМ і - ДІРИМ. Бо тільки тоді Він - при НАШІЙ ПОВНІЙ І ЩИРІЙ ПІДДЕРЖЦІ - зможе відіграти рішальну й додатній роль в змагу за Незалежність Української Землі.

Треба над цим подумати - і то скоро! - І діяти - і то скоро! - Бо теперішні часи не є вже часами волів, ані навіть автомобілів, а часами ракет і атомних бомб, та літаків, що швидкістю своєю голос переганяють. І вагітні вони велечезної ваги по - діями, що грядуть нестримним кроком, щоб нам придивитись, чи варт ми бути народом, що все віддає, що має, і цілого себе в жертву, щоб здобути для себе волю, чи ми просто розсварені на окремі ворогуючі між собою "удільні" роди якесь племя, що українцями себе називає. На балачки вже не час. Діла треба!



Зміст.

| | | |
|---|-------------------|--------|
| 1. ДО ПРИНЦА УКРАЇНСЬКОГО - ДANIILA СКОРОПАДСЬКОГО. | T. Осьмачка..... | Ст. I. |
| 2. ЗА УКРАЇНУ. - Передрук..... | " | 6. |
| 3. КРУТЬ-ТЕРМОПЛІ. - В. Б-Ч..... | " | 9. |
| 4. УКРАЇНА, ЯК ЧИННИК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ. | Iv. Марченко..... | 10. |
| 5. НА СХОДІ - МИ! - Мір. О. Огнєвич..... | " | 15. |
| 6. ПРО УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО. - В. Г-ко..... | " | 18. |
| 7. КАРЛ XII, НАПОЛЕОН і НІМІЦ НА СХОДІ. - Б. К..... | " | 23. |
| 8. ДЕ-ШО ПРО К.У.К. - С. Н-гай..... | " | 26. |
| 9. "НЕПОПУЛЯРНА ЛІНІЯ". - Передрук..... | " | 30. |